# *Voorstel aan college en raad*

| | |
|---|---|
| Nummer: | h210003709 |
| Datum: | 8 maart 2021 |
| Opsteller: | M.P. Verheule |
| Portefeuillehouder: | Burgemeester Van Schaik |
| Onderwerp: | Bestuursovereenkomst gemeente Harderwijk en COA nav raad 7 januari 2021 |

**Het college van B&W besluit aan de raad voor besluitvorming voor te leggen:**

1. Kennis te nemen van de brief van het COA (kenmerk 21u000351) naar aanleiding van het besluit van de raad van 7 januari 2021 inzake de Verlenging van de bestuursovereenkomst tussen de gemeente Harderwijk en het COA.
2. Beslispunt 1 van het besluit inzake verlenging van de bestuursovereenkomst inzake de opvang van asielzoekers, genomen op 7 januari 2021, in te trekken en als volgt vast te stellen:
3. In te stemmen met, het besluit van het college van BenW om onder voorwaarde van instemming door de gemeenteraad, de bestuursovereenkomst tussen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers en de gemeente Harderwijk te verlengen met vijf jaar; de periode 19 juli 2021 tot en met 1 juni 2026. Hierbij wordt aan de verlengde overeenkomst geen addendum toegevoegd en wordt in de verlengde bestuursovereenkomst belegd
   - dat de opvangcapaciteit voor 1 augustus 2022, op een ordentelijke en zorgvuldige wijze, teruggebracht wordt van 800 naar 500 plekken;
   - dat aan artikel 2b derde lid toegevoegd wordt naast het streven naar een samenstelling die minimaal uit 40 % gezinnen (die er al in staat), het streven van het COA naar een samenstelling van bewoners die overeenkomt met de samenstelling uit de afgelopen vijf jaar. Daarbij in aanmerking nemende dat zij afhankelijk is van de instroom van elders.

**Inleiding**

Op 7 januari 2021 heeft de gemeenteraad behandeld het voorstel voor de Verlenging van de bestuursovereenkomst tussen de gemeente Harderwijk en het COA inzake de opvang van asielzoekers op het terrein Kranenburg-Noord. De raad heeft hierbij het volgende (geamendeerde) besluit genomen:

1. In te stemmen met, het besluit van het college om onder voorwaarde van instemming door de gemeenteraad, de bestuursovereenkomst tussen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers en de gemeente Harderwijk met het aanvullende addendum te verlengen met vijf jaar; de periode 19 juli 2021 tot en met 1 juni 2026 onder de volgende voorwaarden:
   a. In het addendum van de bestuursovereenkomst 2021-2026 op te nemen dat de standaard AZC capaciteit in Harderwijk teruggebracht wordt van 800 naar 500 plaatsen;
   b. In het addendum van de bestuursovereenkomst 2021-2026 op te nemen dat er in

Harderwijk een buffercapaciteit van 300 plaatsen is die ingezet kan worden door het COA onder de volgende condities:
i. Wanneer de landelijke instroom zich boven het aantal van 35.000 asielzoekers bevindt;
ii. Er binnen deze 300 plaatsen geen asielzoekers met een hoog risicoprofiel op overlast worden geplaatst;
iii. De verhouding gezinnen voor deze 300 extra opvangplaatsen te verhogen tot 65% ten opzichte van afgesproken 40% in de bestuursovereenkomst.

2. Om in januari 2021 via de VNG en de pers een oproep te laten plaatsen dat er moet worden ingezet op het eerlijk verdelen van het aantal vluchtelingen over heel Nederland en dat ook andere gemeenten hierin hun verantwoordelijkheid dienen te nemen.

<u>Twee varianten</u>
De raad heeft aangegeven zich bewust te zijn van het feit dat, met dit besluit, het college van BenW opnieuw in onderhandeling moet met het COA om te kijken waar overeenstemming over bestaat tussen de gemeente en het COA. De burgemeester heeft namens het college van BenW heeft deze gesprekken gevoerd. Naar aanleiding daarvan heeft het COA in een brief verwoord haar reactie op hetgeen in de raad besloten is (zie bijlage). Het college beaamt wat het COA bevestigt in haar brief, namelijk dat de gemeenteraad met het besluit van 7 januari in ieder geval instemt met de inzet van 500 permanente plekken voor de komende vijf jaar.
Aansluitend op het besluit van de raad komt het COA vervolgens tot twee varianten met betrekking tot de buffer: een variant met een aanscherping van de afspraken in het addendum en een variant waarin ingestoken wordt op het afbouwen van de buffer dan wel overname door de gemeente. De buffer heeft betrekking op de 300 bufferplekken waar over gesproken is.

Het COA heeft de varianten als volgt verwoord:

(Begin citaat brief COA) **‘Variant 1 Aanscherping van de afspraken in het addendum**
*Een eerste variant is een aanscherping van de afspraken uit het addendum, om daarmee zoveel als mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van de gemeenteraad zoals beschreven in het amendement:*

*1 Een aanscherping is denkbaar door de afspraak om het percentage gezinnen dat op de bufferplekken wordt opgevangen te verhogen van 40% tot 55%. Het aantal gezinnen dat in de afgelopen jaren op het azc een plek heeft gekregen, is steeds ruim boven het afgesproken (minimum)percentage van 40% geweest. Ik verwacht dat in de komende jaren een percentage van minimaal 55% realiseerbaar is, tenzij het aantal gezinnen dat in Nederland asiel aanvraagt in vergelijking met de afgelopen jaren substantieel daalt. in het addendum bij de bestuursovereenkomst dient onderstaand opgenomen te worden.*

*De verhouding gezinnen voor de 300 bufferplekken te verhogen van 40%*

*(percentage reguliere capaciteit) tot 55%, tenzij het aantal gezinnen dat in Nederland asiel aanvraagt in vergelijking met de afgelopen jaren substantieel daalt.'*

2 *In plaats van een afspraak over een landelijke bezettingsgraad van 91% als voorwaarde voor de inzet van de buffercapaciteit is het COA bereid om in lijn met het amendement geamendeerde besluit een afspraak te maken over een absoluut aantal. Met een absoluut aantal wordt de afhankelijkheid van Harderwijk van beschikbaarheid van opvang in andere gemeenten weggenomen. Zoals door uw college in reactie op het amendement terecht is aangegeven, is echter niet alleen de instroom bepalend voor de vraag naar opvangcapaciteit, maar ook de verblijfsduur en de uitstroom. Het COA stelt daarom voor om als voorwaarde voor het gebruik van de buffercapaciteit op te nemen dat de bezetting van het COA in absolute aantallen hoger moet zijn dan het gemiddelde over de afgelopen vijf jaar.(periode 2016-2020) Dit met als doel om te waarborgen dat buffercapaciteit zo min mogelijk, maar alleen indien strikt noodzakelijk vanwege landelijke druk, wordt benut.*

*Concreet betekent dit dat de bezetting boven de 25.688 dient uit te komen om gebruik te kunnen maken van de buffer plekken.*

3. *Het COA gaat akkoord met de afspraak dat op de bufferplekken geen asielzoekers met een hoog risicoprofiel worden geplaatst.*

***Variant 2 Het afbouwen van de buffer dan wel overname door de gemeente***
*Het amendement stelt als voorwaarde voor het gebruik van de buffercapaciteit dat sprake is van een landelijke instroom van 35.000 asielzoekers. Een instroom van deze omvang zal zich hoogstwaarschijnlijk niet voordoen en heeft zich in de afgelopen jaren ook niet voorgedaan. Zo was de instroom in het afgelopen jaar ongeveer 19.000 asielzoekers en bedroeg in 2019 en 2018 de instroom zo'n 30.000. Een en ander betekent - ook in combinatie met het gevraagde hoge percentage gezinnen - dat met de voorwaarde van een instroom boven de 35.000 het gebruik van de buffer in feite op voorhand lijkt uitgesloten. Dit zou betekenen dat er publieke middelen worden ingezet om capaciteit aan te houden die niet benut wordt.*

*Het moge duidelijk zijn dat het COA een variant mét buffercapaciteit prefereert, zoals eerder beschreven, en hoopt dat er overeenstemming bereikt kan worden over de bijbehorende voorwaarden. Indien dat niet haalbaar blijkt en de voorwaarden zodanig zijn dat deze buffer vrijwel zeker niet aangesproken gaat worden, dan staan o.i. twee andere mogelijkheden open.*
*De eerste optie is dat het COA afziet van (het in stand houden van) 300 bufferplekken, en de buffercapaciteit afbouwt.*
*Een tweede mogelijkheid is dat de gemeente Harderwijk de bufferplekken geheel of gedeeltelijk overneemt voor het gebruik voor en het verblijf van andere doelgroepen. Aan de overname is bij de gemeente geen behoefte. We spraken met elkaar over tijdelijk gebruik door de gemeente in geval van een buffer.*

*Voor beide opties geldt dat het COA ervoor zorgt dat deze afbouw van de bezetting op een ordentelijke en zorgvuldige wijze plaatsvindt. Hierbij gaat het COA uit van een benodigde periode van een jaar (uiterlijk 1 aug 2022) om te voorkomen dat we onvoldoende opvangplekken hebben voor asielzoekers. Ik hoop en verwacht dat u en de gemeenteraad daar begrip voor hebben.'* (einde citaat brief COA)

<u>Variant 2 heeft betekenis voor Faciliteitenbesluit</u>
Variant 2 houdt in dat er geen buffer zal bestaan en het aantal opvangplekken voor asielzoekers afgebouwd wordt naar 500. In de brief van het COA somt zij het belang en de voordelen op van het bestaan van een buffer op. Daarvoor wordt verwezen naar de brief.

Daarnaast zal het afbouwen van 800 naar 500 plaatsen betekenis hebben voor de hoogte van de middelen die de gemeente Harderwijk ontvangt vanuit het Faciliteitenbesluit opvangcentra. Als een azc in de gemeente gehuisvest is, kan de gemeente gebruik maken van het Faciliteitenbesluit opvangcentra. De gemeente Harderwijk maakt hier gebruik van. De afgelopen 5 jaar heeft de gemeente Harderwijk tussen de € 221.000,- en de € 243.000,- per jaar ontvangen. De raad heeft in maart 2020, via een informatiememo, inzicht gekregen in hoe deze middelen ingezet zijn. Naast de middelen uit het Faciliteitenbesluit tellen inwoners uit het azc, op het moment dat ze ingeschreven staan in de BRP, ook mee bij de inkomsten die de gemeente ontvangt in de Algemene middelen op grond van het aantal inwoners.
Op het moment dat de opvangcapaciteit van het azc in Harderwijk teruggebracht wordt van 800 naar 500 plekken zullen in de inkomsten die in de Algemene middelen komen via de BRP registratie en de decentralisatie-uitkering Faciliteitenbesluit naar beneden gaan. Het totale bedrag van beide zal gemiddeld € 175.000,- per jaar lager zijn. De effecten voor het deel dat in de Algemene Middelen landt (ongeveer € 95.000,-) zal verwerkt worden in de meerjarenbegroting en ombuigingsopgave. Het deel van het Faciliteitenbesluit is ongeveer € 80.000,- per jaar.
Na het tekenen van de verlenging van de bestuursovereenkomst inzake opvang van asielzoekers zal het college de inzet van het Faciliteitenbesluit voor tweede periode van de tien jaar, inrichten.

Advies college van BenW

De burgemeester heeft namens het college van BenW, na het geamendeerde raadsbesluit, een aantal maal met het COA gesproken; er is met elkaar verkend, geluisterd naar de opgave waar het COA voor staat, gereflecteerd op de gesprekken in commissie en raad en gekeken naar het besluit van de raad dat op 7 januari 2021 genomen is. COA heeft gezocht naar een insteek die aan de ene kant werkzaam is voor de opgave waar het COA voor staat en aan de andere kant op draagvlak kan rekenen in de raad van de gemeente Harderwijk. Daarmee heeft het COA twee varianten uitgewerkt die hierbij aansluiten en voor in ieder geval COA, werkbaar zullen zijn voor de komende periode van de bestuursovereenkomst. De twee varianten zoals hierboven geciteerd zijn daar uit gekomen.
Variant 1 speelt in op de voorwaarden voor een buffercapaciteit en laat zien hoe ze tegemoet kan komen aan het geamendeerde besluit van de gemeenteraad.

Het college heeft in de gesprekken met de raad regelmatig de wens van verschillende raadsfracties gehoord, af te willen bouwen naar een opvangcapaciteit voor asielzoekers in Harderwijk met 500 plaatsen. De voorwaarden in het geamendeerde besluit over de instroom van 35.000 hoort het college als een sterke voorkeur de buffer de komende jaren niet meer aan te hoeven wenden. Het COA geeft aan dat ze werkt met een bezetting waarin instroom, verblijf en uitstroom een rol spelen.
In de raad waren ook geluiden te horen waarin, als dat echt nodig is, Harderwijk ruimte moet kunnen geven aan opvang van asielzoekers zolang elders in Nederland deze ruimte nog niet beschikbaar is.
Met de raad is gedeeld de landelijk vastgestelde Uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen. Het streven hierin is flexibeler in te kunnen spelen op de opvangbehoefte en ook het realiseren van een meer gelijke verdeling over het land van opvangplekken. In Gelderland wordt vanuit de VNOG regio relatief veel bijgedragen aan de opvangcapaciteit voor asielzoekers. Harderwijk heeft de afgelopen vijf jaar nadrukkelijk een verantwoordelijkheid op zich genomen. Vanuit de gedachte dat het aantal opvangplekken voor asielzoekers gelijkmatiger over het land verdeeld moet worden, zien we dat met name het westelijk deel van Nederland haar aandeel moet gaan nemen. Met het terugbrengen van de opvangcapaciteit in Harderwijk naar 500 plaatsen, levert onze gemeente nog steeds een bijdrage aan de opvang van deze doelgroep en gaan we naar een capaciteit die in onze ogen past bij de opgave voor Gelderland. En dit sluit aan bij onze ambitie om een veilige plek te bieden voor mensen die dat nodig hebben; Harderwijk is een kleurrijke, veilige en gastvrije gemeente.

In beide varianten geeft COA invulling aan de geluiden uit de raad en in Variant 1 gaat ze in op de voorwaarden die de raad in haar geamendeerde besluit heeft opgesomd. Hoewel het COA heeft aangegeven nadrukkelijke voorkeur te hebben voor een keus voor Variant 1 waarin ze laat zien hoe ze tegemoet komt aan de bespreking in de raad, denk het college van BenW, na deze brede afweging, dat Variant 2 het meest aansluit bij het besluit dat de raad op 7 januari 2021 genomen heeft.

Beslispunt 2 van het raadsbesluit van 7 januari heeft het college uitgevoerd. De raad heeft eerder een afschrift van de brief aan de VNG ontvangen. Deze gaat hierbij nogmaals als bijlage.

Zou de raad kiezen voor Variant 2 dan wordt, binnen redelijke termijn en, zoals door het COA aangegeven, uiterlijk 1 augustus 2022, de opvangcapaciteit voor asielzoekers op het terrein Kranenburg Noord afgebouwd tot 500. Deze afbouw vindt op een ordentelijke en zorgvuldige wijze plaats.
Daarmee kan de huidige bestuursovereenkomst zonder addendum verlengd worden tot 1 juni 2026 met uitzondering van de hoogte van de opvangcapaciteit.

Ook kan het volgende worden verwerkt in de verlengde bestuursovereenkomst. Het college was eerder met het COA overeengekomen dat het artikel over de samenstelling van de bewoners met een het percentage gezinnen van 40% als volgt aangevuld zou worden:

I. Artikel 2b, eerste en derde lid van de Bestuursovereenkomst wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 2b.

1. Het opvangcentrum zal gebruikt worden zoals in artikel 4 van deze Bestuursovereenkomst is bepaald.
2. [ongewijzigd]
3. Het COA streeft naar een evenwichtige samenstelling van de bewonersgroep voor wat betreft herkomst, leeftijd en gezinssituatie. Het COA pleegt maximale inzet voor zoveel mogelijke gezinnen, waarbij gestreefd wordt naar een samenstelling die minimaal uit 40 % gezinnen bestaat. Hierbij streeft het COA naar een samenstelling van bewoners die overeenkomst met de samenstelling uit de afgelopen vijf jaar. Daarbij in aanmerking nemende dat zij afhankelijk is van de instroom van elders.
4. [ongewijzigd]
5. [ongewijzigd]

Praktische consequenties afbouw naar 500 plaatsen

In variant 2 wordt uitgegaan van een afbouw naar een opvangcapaciteit voor asielzoekers naar 500 plaatsen. Dit zal, vanzelfsprekend, op ordentelijke en zorgvuldige wijze gebeuren.
In haar brief geeft COA aan of in te steken op het daadwerkelijk verwijderen van de units voor de 300 plekken of de gemeente de ruimte te geven deze over te nemen. Het college zal hierover met het COA in overleg treden en een insteek kiezen die past bij de toekomstige ambitie voor het terrein. Hierbij zal de ruimtelijke procedure doorlopen moeten worden die nodig is om dat mogelijk te maken.

Het college adviseert de raad het volgende besluit te nemen:

Beslispunt 1 van het besluit inzake verlenging van de bestuursovereenkomst inzake de opvang van asielzoekers, genomen op 7 januari 2021, in te trekken en als volgt vast te stellen:
In te stemmen met, het besluit van het college van BenW om onder voorwaarde van instemming door de gemeenteraad, de bestuursovereenkomst tussen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers en de gemeente Harderwijk te verlengen met vijf jaar; de periode 19 juli 2021 tot en met 1 juni 2026. Hierbij wordt aan de verlengde overeenkomst geen addendum toegevoegd en wordt in de verlengde bestuursovereenkomst belegd
- dat de opvangcapaciteit voor 1 augustus 2022, op een ordentelijke en zorgvuldige wijze, teruggebracht wordt van 800 naar 500 plekken;
- dat aan artikel 2b derde lid toegevoegd wordt naast het streven naar een samenstelling die minimaal uit 40 % gezinnen (die er al in staat), het streven van het COA naar een samenstelling van bewoners die overeenkomt met de samenstelling uit de afgelopen vijf jaar. Daarbij in aanmerking nemende dat zij afhankelijk is van de instroom van elders.

**Beoogd effect**

Door beide partijen overeengekomen randvoorwaarden voor verlenging van de bestuursovereenkomst tussen de gemeente Harderwijk en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers inzake de opvang van asielzoekers op Kranenburg Noord.

**Argumenten**

1. *COA heeft inzichtelijk gemaakt waar overeenstemming over kan bestaan*

Met het nemen van het geamendeerde raadsbesluit van 7 januari 2021 was de raad zich ook bewust van het feit dat het college opnieuw in onderhandeling moest met het COA om een door beide partijen gedragen verlenging van de bestuursovereenkomst mogelijk te maken. COA heeft, in haar brief twee varianten geschetst die aansluiten bij datgeen door de gemeente Harderwijk neergelegd is.

2. *De keus voor variant 2 komt het meest tegemoet aan het geamendeerde raadsbesluit*

Variant 2 sluit het meest aan bij het geamendeerde raadsbesluit van 7 januari 2021 over de opvang van asielzoekers in Harderwijk de komende vijf jaar, bij de ontwikkelingen in de flexibilisering van de asielketen en bij de ambitie van Harderwijk om een kleurrijke, veilige en gastvrije gemeente te zijn. De opgave voor de opvang van asielzoekers door het COA en de capaciteitsbehoefte, is door Harderwijk gezien en we roepen

gemeenten op hierin hun verantwoordelijkheid te nemen om die gelijke verdeling van opvang over Nederland mogelijk te maken.

**Omgevingswet**
Niet van toepassing

**Financiën**
De gevolgen van dit besluit voor de middelen die de gemeente Harderwijk ontvangt uit het faciliteitenbesluit zal het college verwerken.

**Duurzaamheid**
Niet van toepassing.

**Communicatie**
Na het definitieve besluit over de velenging van de bestuursovereenkomst zullen betrokken netwerkpartners bij het azc, worden geïnformeerd.

**Uitvoering**
De verlenging van de bestuursovereenkomst tot 1 juni 2026, zoals door de raad aangegeven, zal door het college van BenW en het COA bekrachtigd worden met een handtekening.

**Evaluatie**
De raad wordt, zoals ook in de bestuursovereenkomst belegd, jaarlijks op de hoogte gebracht van de voortgang van het azc in Harderwijk.

**Bijlagen**
1. Raadsbesluit
2. Brief COA Verlenging bestuursovereenkomst (kenmerk 21u000351)
3. Brief aan de VNG.